

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

3. De Detractione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

ESCOBAR
Theol. Mor.
Tom. III. IV.
EIV

358 Theologiae Moralis. Lib. XXXV.

fendat, magis eum feste, quam verbis de honestate. Omnes sic.

nulli grauem assert iniuriam, & leuis materia censetur. Nauar. sum. cap. 18. num. 3. Lessi. lib. 2. cap. 47. dub. 6. num. 40. Sayr. in Clani, lib. 12. c. 2. num. 18.

Pernitosus verò cū deliberatione prolatum ex genere suo lethale est, nisi ex materia leui-
tate excusat. Quia contrariatur Dei, vel ex sua genere proximi dilectioni. Hinc mentiri in re Fidei, scriptura, vel morum, pernitosissimum sua ex natura est. Necnon est lethale in doctrinis iusta.

CAPUT II

De Mendacio.

⁵ Quid Mendaciū.

MENDACIUM est falsa significatio vocis cum intentione fallendi. Vnde ad mendacium tria requiruntur. Primum, quod falsum preferatur. Secundum, quod falsum esse credatur. Tertium, quod audiens fallatur, vel deceptio intendatur. Hinc mendacium formaliter, ac directe veritati opponitur, ac proinde falsum debet esse, vel re ipsa, vel falsum ex dicentis opinione; id est enim mendacium dicitur, qui contra mentem dicitur. Formaliter autem mendacij in hoc consistit, ut qui profert, pater falsum esse, quod asserit: nam qui asserit aliquid falsum, quod putat esse verum, non formaliter, sed materialiter mendacium profert. D. Thom. 2. 2. qu. 110. art. 11. Sayr. in Clani, libro 11. capite 2. numero 2. Filiiuc. arat. 40. cap. 2. num. 33. Lessi. lib. 2. cap. 47. dub. 8. num. 33.

Dupliciter diuiditur. Primo secundum propriam rationem ipsius, seu per se, & sic diuide in mendacium, quod transcendent veritatem in maius: quod circumscribitur dereminata pertinet ad iactantiam; & in mendacium, quod deficit à veritate in minus, quod pertinet ad ironiam. Secundo si consideretur ex parte finis, ob quem committi solet, diuiditur in pernitosum, officiosum, & iocosum. Pernitosum dicitur, quod documenti alterius intentione profertur. Officiosum est, dum intenditur bonum vtile alterius, vel alienius damni fuga. Iocosum appellatur, quod causa voluntatis propriæ, vel alienæ dicitur. Nauar. sum. cap. 18. num. 3. Toler. de peccat. mortal. cap. 54. Filliue. tral. 40. num. 34. Azor. part. 3. lib. 13. cap. 1. Sylvest. verb. Mendacium. q. 1.

⁷ Omne mendacium est peccatum. Quia cum voces naturaliter sunt signa intellectus, seu rerum prout intellectus sunt, in naturale est, aliquem voce significare, quod non habet in mente. Vnde ex genere suo adeo malum est, ut nunquam sit licitum etiam ad vitandum scandalum, aut aliud quod uniuersum malum, aut corporale, aut spirituale: immo nec ad saluanda hostinis corporalem, aut spirituale vitam. Non est tamen mendacium, cum quis amphibologia, vel restrictione tacita vitetur. Quia non intendit dicere falsum, nec contraria mentem loqui; sed vel mentem suam aliter quam intelligit alterum exprimere: vel non totam exprimere, sed solum ex parte, altera orationis parte interius retenta. Lessi. lib. 2. cap. 47. dub. 6. num. 35. & 39. Bonacini. de mendac. quest. vni. punti secundo, numero primo. Caet. verb. Mendacium.

⁸ Officium & iocosum veniale est. Porro mendacium officiosum, & iocosum absque iuramento prolatum ex actus natura lethale non est, sed veniale tantum, grauius scandalo excluso. Quia huiusmodi mendacium

Pernitosus verò cū deliberatione prolatum ex genere suo lethale est, nisi ex materia leuitate excusat. Quia contrariatur Dei, vel ex sua genere proximi dilectioni. Hinc mentiri in re Fidei, scriptura, vel morum, pernitosissimum sua ex natura est. Necnon est lethale in doctrinis iusta. naturalibus mentiri, si ad virtutis, vel virtutis proximam pertineat, quamvis omne scandalum, aut contemptus secludatur. Vnde Concionator scienter ex fugitu proferens miracula, vel vitam Diuorum aliter quam sit effingens, vel enuncians falsas indulgentias, vel falsas expones reliquias, grauitate delinquit. Similiter hypocrita, qui vita singulare sanctitudinem, vt facilius feminet errores, vel ut sibi vberiores elemosina erogentur, vel Beneficium, quo est indignus, assequatur: aut gaudium, vel vulnera, vel paupertatem simulat, vt sibi maiora subdia praestent, quam opus sit ad vitam commodè sustentandam, peccat lethaler ex pernitio mendacio, postea materia, seu danni grauitate. Nauar. sum. cap. 18. num. 4. & 5. Caet. 2. 2. qu. 110. art. 4. Sylvest. verb. Mendacium, quaf. 4. Filliue. tral. 40. num. 38. Azor. part. 3. lib. 13. cap. 1. qu. 6.

Lethaler non peccat, qui sine gratia proximi damno mendacium profert, etiam in iudicio, vel in Sacramento Confessionis profert, modo non sit cum iuramento coniunctum. donec permittatur, si in Confessione fiat, non sit circa materiam necessariam, vel circa totam confessionis materiam. Nec qui habitu sexum mentitur, vt si feminam habitu virili, vel vir feminino vtratur, modo grauius scandali non adsit periculum, vel ab aliqua speciali lege prohibetur sub piaculo graui. Quia non est mendacium pernitosum, sicut solummodo venialiter delinquit, qui larvus in Bacchanalibus seculo malo fine vtitur. Azor. part. 3. lib. 13. cap. 4. qu. 6. Sylvest. verb. Fama, numero secundo. Tale ibi. num. 4.

¹¹ Hand rea est mendacij mulier, dum bonis mediis alias licitis defectum virginitatis regit. ¹² Nec mali est. Quia cum non intentat alterum decipere, sed que mediis suis tuus tueri, mentiri non dicitur: modò vir virginitatem ob defectum non manifestatrum graue dampnum patiatur, (quod non facilè video) aut si in contrafactu matrimonij, vel in sponsalibus expreserit, se contrabrete cum ea nolle, nisi virgo sit. Quia tuus virum decipere dicitur, eique iniuriam irrogare. Sanch. de matrim. lib. 6. d. 27. num. 8. Nauar. cap. Inter verba, concl. 1. corol. 6. num. 6. Sotus in 4. dict. 29. qu. 2. art. 3.

SYNTHESIS

CAPUT III.

De Detractione.

DETRACTIO est aliena famae occulatio & iniusta denigratio. Duo hinc ad detractionem requirentur. Primo, ut tradidit aliquid dicatur, vel eo modo, vt aliquis famam, que fidei

Sect. I. De Praecep. 8. Recept. Sentent. 359.

Contumelia & astimatio; quam in animo alterius possidet, differt. **Contumelia** & astimatio; quam in animo alterius possidet, differt. Secundò vt id fiat occultè saltem iuxta dicentes intentionem. Vnde detrac-
cio specie à contumelia differt: per detrac-
tionem enim proximus clam lèditur, per
contumeliam verò aperte & in praesenti of-
fenditur, propterea detrac-
cio directè lèditur, per
contumeliam autem honorem. Minus au-
tem peccatum est detrac-
cio, quām contumelia; quia minus bonum auferit. D. Tho. 2. 2. q.
73. art. 1. Sayr. in Clani. lib. 11. cap. 3. num. 5. Bo-
nac. de restit. d. 2. quef. 4. pun. 2. Filliuc. tract. 40.
num. 8.

**Octo detra-
ctionis modos
annuntiato.**

Octo detractionis modos numero, eiusdem quidem speciei. Quia in ratione lassonis famae solumente secundum magis & minus di-
stinguntur. Horum quatuor directè & quatuor indirec-
te sunt. Directè quidem primò, impo-
nendo alteri crimen falso scilicet. Secundo cum quis peccatum alterius verbis, aut signis exager. Tertio, reuelando crimen occultum quamvis verum. Quarto, honestum alterius factum in partem sinistram explicando. At in-
directè sit Primo, negando recte facta, vel mi-
nuendo eadem facta ait doctes. Tertio, tacen-
do alterius bona eo loco, ac tempore, quo
silencium illud pro tacita vituperatione acci-
pient. Quarto, frigide laudando, si id in op-
probrium laudati cedat. Reginal. lib. 24. num.
49. Syluest. v. Detrac-
cio. num. 1. Lessi. lib.
2. cap. 11. dub. 1. num. 8. Molina trahit. 4. d. 27.
Sylvi. 2. 2. q. 73. art. 1.

**14
Detrac-
tio-
nem
formalis
&
materialis
formalis
sua
ex genere est
mortalis.**

Alia est detrac-
tio formalis qua peccatum vel naturalis defectus alterius manifestatur in-
famandi intentione: alia materialis, qua ali-
quid natura sua dissimilatum dicitur sine de-
trahendi intentione. Detrac-
tio formalis suo ex genere peccatum est lethale. Quia sua ex
natura notabile proximo in fama damnum inf-
fert. At ratione indeliberationis, vel leuitatis
materiarum potest esse veniale. Lessi. l. 2. cap.
11. dub. 13. Syluest. v. Detrac-
tio. num. 2. Reginal. lib. 24. num. 71. Diana part. 5. tract. 5.
refol. 6.

**15
Materialis
potest esse
veniale &
mortalis.**

Materialis Detrac-
tio etiam est mortale, si
id quod narratur, grauius proximi famam lè-
dat, quamvis id non intendatur, sed ex qua-
dam loquacitate defectus alterius enarrantur.
Quia implicitè, esfi non expresse, lassio pro-
ximi intenditur. At si quod narratur parum lè-
dat, veniale erit. Porro quando defectus ve-
niales, attenta personæ conditione, magni mo-
menti sensur: ut si quis de viro graui dicere-
ret esse mendacem: mortale erit piaculum,
præsertim si hoc in faciem per contumeliam ei obiceretur. Lessi. 2. c. 11. dub. 3. n. 12. Azor.
tom. 3. l. 13. c. 7. q. 4. Sayr. in Clani. l. 11. cap. 6. n.
2. Diana p. 5. tr. 5. refol. 6.

**16
Grauam al-
terius cultum,
notabiliter
non lèdit non
peccat lethi-
tor.**

Equidem licet materia sufficiens ad mor-
alem detractionem sit, famam proximi graui-
ter! ladi: si tamen ex huiusmodi narratione
alterius fama notabiliter non lèditur, non erit
sufficiens ad mortale materia. Quia dñi par-
nas excusat. Ex. c. si quis dicitur, militem esse
puellæ decepto tē, cōmisiſſe duellū, habere co-
cubinam: vel adolescentem esse prodigum,
amoribus addiditum: forminam rixari, ſecula-
tē fregiſſe, iejunū: vel si generalibus nominibus
peccatorum mortaliū aliquis infametur, ut si
dicatur, illum esse superbū, avarū, iracun-

dū, plerumque hæc proferre, lethale non
erit, niſi ob personæ de qua proferuntur, di-
gnitatem pro grauibus vitiis efflent accipien-
da. Frequenter autem pro inclinationibus na-
turalibus accipiuntur, venialesque defectus
denotant. Nauar. sum. cap. 18. num. 24. Lessi. l.
2. c. 11. dub. 2. num. 16. & 17. Syluest. v. Detra-
tio. numer. 2. Sayr. in Clani. lib. 11. cap. 6. num. 3.
Reginal. lib. 24. num. 76. Diana part. 5. tra. 5. re-
fol. 69.

Regulariter loquendo de se peccatum mo-
dus non est, alicuius naturales reuelare defe-
ctus esse spuriū, ex Iudeis, vel Mahome-
tanis ortum, aut patri infami natum, impru-
dentem, ignarum, coelestem, claudum, &c. si
his verè labore: dummodo ex tali reuelatione
notabile damnum non intendatur, aut illi suf-
ficiens cauſa detur, vel in faciem non obiiciā-
tur, cum magna contristationis alterius peri-
culo. Quando autem bonus, ac iustus mouet
finis huiusmodi defectus reuelatorem, à mor-
tali excusat, quamvis alter damnum inde
patiatur: veibi gratiā quām ad informatiōem
interrogatus veritatem aperit. Nauar. l. 2. de
restit. cap. 4. num. 307. Reginal. lib. 24. num. 79.
Sayr. in Clani. lib. 11. cap. 6. num. 4. Diana part. 5.
tract. 5. refol. 69.

Qui de Religionis statu in cōmuni detrahit, Leibale est
veltra peccatum detractionis lethale, hæc si est de statu Regu-
liger in
lari fœcīs. Necnō lethale est totā aliquā Reli-
gione vel Monasterium infamare dicendo: In
tali Monasterio obseruatio regularis non est.
Etiā qui peccatum alicuius priuati de Religio-
ne, aut Monasterio detegit personam nominā-
do mortaliter delinquit. Quia infamia nō solū
in delinquente, sed etiam intotam Religio-
nem affoler redundare. Sotus de iust. l. 4. q. 6.
a. 3. Sayr. in Clani. c. 11. c. 6. n. 20. Nauarra de rest.
l. 2. num. 355.

Quis preffo personæ nomine, dicit. In tali Secus qui,
oppido multi improbi adiuntur, & vñus ex eis preffo nomine
adulterium committit: lethaliſter nō peccat. persona dicit
In talis Oppre-
do possunt
qui peccatum secretum Religiōſi explicato
Monasterio, vel Religione, quamvis persona
taceatur: peccatum enī mortaliter. Et ratio dif-
paritatis est, quia persona oppidi cuiusvis non
tantam perfectionem, ac Religiōſi profitentur. Petr. Nauar. de restit. l. 2. num. 358. Azor.
part. 3. lib. 13. c. 7. Molina tom. 4. d. 27. Sayr. in
Clani. lib. 11. c. 6. num. 21.

Quando quis de vno vel altero crimine in-
famis est non erit mortale detegere illius alia Nn est le
crimina quia sunt valde affinia, & ordinatio thale, deteg-
re alia crimin
e nisi ex grauiori criminis quod publicum
est. Quia non censetur noua infamia, si vero
na illius, que
fūt valde af-
fina criminis
de quo est illius
illa referatur, præsertim si sint alios generis. fāmī
Quia qui infamis est in uno genere viri, non
ideo amissit ius, quod habet in aliis virtutibus,
ideoque non potest in aliis virtutibus infamari. Reginal. lib. 24. num. 82. Nauarra de restit. l.
2. cap. 4. num. 326. Lessi. lib. 2. c. 11. dub. 14. Sylvi.
2. 2. q. 62. art. 2.

Peccatum detractionis nou est, infamare
hominem, qui fictis virtutibus per hypocri-
tē infamia
& falsas imposturas famam virtutum re euā
mortaliū.

360 Theologiae Moralis. Lib. XXXV.

falsi virtutibus famam in populo ad eptu est, graui danno Republica.

moralium, et intellectuum est in Republica adeptus, quando ipse est noxious: ut si quis se fingeret Medicum, aut Theologum eximium, quem scilicet esse ignarum, aut falsum edocere. Si vero per talen famam iniquè acquisita nemini nocet, minimè eum infamare licebit, & ut nec ullum alium occultum peccatorem. Valentia 2.2.d.5.qu.17.pun.2. dub.3. Saloni ibi, qu.7.3.art.2. Lessi.lib.2.cap.11.dub.10. Sotus de inst.lib.5.qu.10.art.2.

Nec referre alij iniuriam ab alio acceptam solati accipientiis gratia.

22 refert detrahendi intentione, ad propriam vindictam, mortaliter peccat. Quia est formalis detractione. Si autem eam refert, ut consolacionem, aut consilium ab amico recipiat, vel ut dolorem mitiget, non peccat. Quia virtus suo iure, & per accidens est, quod alterius piaculum detegatur. Intelligo tamen, modo non referat pluribus, quam opus est ad consilium, vel solamen capiendum. Nauarra detrac. lib. 2.cap.4.num.346. Lessi.lib.2.cap.11.dub.2. Diana part. 3.tract.5.resolut.3. Moli.tom.4.d.27.n.5. Sayr.in Clavi.lib.11.cap.3.num.10.

Nec occulta alterius peccata nisi referre abque affueratione, mala grandis fime non sit.

23 Referre occulta peccata alterius absque affueratione, non est gravis detractionis peccatum, modo referens non tantum auctoritatem, ut sit illi credendum, vel non augcat, & confirmet magis auditum, aut non referat coram iis qui, postea rem eandem sint aliis manifestari, sine eiusmodi restrictione. At si erimina sine valle gravia, ut heres, proditione, pia posteria libido, & verosimile sit, ex narratione audiutoribus malam suspicionem narrati criminis suboritur, est peccatum lethale contrainstitutum. Quia talis suspicio est magnum respectu honesta perfona documentum. Sayr. in Clavi.lib.11.cap.3.num.14. Azor.tom.3.l.13. cap.6.qu.6. Nauar. sub.cap.18.num.36. Reginald.lib.14.num.77. Arag.1.2.qu.62.art.1.dub.6. Diana part.3.tract.5.resolut.28. Sylvi. 2.2.qu.62. art.2. que fito 16.

Non est contraria iusticiam renunciale crimini alterius publicum, eo loci, ubi ignorantur.

24 Cum alterius crimen est publicum, illud regulare in loco, ubi ignoratur, non est lethale peccatum contra iustitiam. Quia ex publicitate delinquens ius ad famam amisit, ideoque iniuria non afficitur. Verum publicum esse peccatum tripliciter accidere potest. Primo si sit notorium iure per juridicam sententiam, vel per confessionem in iudicio, vel per legitimam testimoniū depositionem. Secundo, si sit notorium facto, id est, si in multorum praesentia est perpetratum. Tertio, si sit famolum, cuius notitia ex sufficientibus indiciis orta ad multis peruenit, ita ut maior pars oppidi, vel paucitatem, vel viciniam, vel congregacionis illud norit. Barres 2.2.qu.73.art.2.dub.3. Lessi.lib.2.cap.11.dub.13. Sa v. Infamare, num.5. Nauar. sum.cap.18.num.26.

Potesit vero esse contraria charitatem referre crimen publicum alterius eo loco, quo fama non nisi post longum tempus effert peruentura, & maximè si alter erat, inibi bona fama. Qui a tunc proximo in re magni momenti sit laesio, & qui deliquerit gravi more afficitur. Bonac. de restit. d.2. qu.4.pun.6.num.2. Sayr.in Clavi.lib.11.cap.6. numer.25. & 26. Malder. 2.2.tractat.7. capite 1. dub.6. Nauarra de restit.libro 2.capite 4. numero 288. An sit contra charitatem, section. 2. patebit.

Detractoris auditor non minus mortaliter delinquit quam ipse detractor, si causa sit de trationis iuando, incitando, interrogando, laudando, approbando, &c. immo magis delinquit. Quia est alteri causa detrahendi; & etor enim solum est sui piaci author, ille vero, & sui, & alterius, unde ad restitutionem tenetur, nisi ipse detractor restituat. Idem dixerim de illo, qui audiendo factorem latatur, non tamen inducit, nec excitat ad continuandum. At si delectatio capiatur ex detractoris eloquentia, vel curiosa factorum proxima cognitione absque desiderio, ut alter detrahatur lethale peccatum non erit. D.Thom. 2.1. que.73.art.4. Caiet. verb. Detractione. Molina tom.4. d.34. Sylvi. 1.2.d.73.art.4.concl.1. Diana part. 3.tractat.5.resolut.3. Reginald.lib.2.4.num.95.

Qui nec inducit, nec latatur, tamen audies 27 non restitit detrahenti, cum possit, aliquando ^{etiam paci} lethaliter, aliquando venialiter delinquit, ali. ^{et punit au} dito, & ea ^{impunitam} cum punita.

non quando nullum crimen est reus. Lethaliter culpa est, si infamia sit gravis, & facile possit eam impidere. Unde si Superior sit, qui ex officio tenebatur infamiam proximi impidere, in defectum inferiori detrahens, ad restitutionem obligatur. Veniale est placium, si detractione sit levis; si est quidem de re gravi, tamen est solum apud unum, vel duos, qui rem omnino silentio inuoluerunt: si nimis verecundia, vel animi pusillanimitate non aderit resistere. Nullum peccatum erit detrahens non resistere ob bonum finem, nempe ex necessitate, vel pietate, vel ex iusto timore, vel quia fuit eius nullus ex resistencia expectatur, sed potius timeretur, quod detrahens ex ea deterior fieret. Tolet.lib.5.cap.67.num.2.3. & 5. Nauar. sub. cap.18.num.34. Filiuc. tractat.40. cap.4. que.14. Lessi.libro 2.capite 1.dubio quarto, num.21. Reginald.lib.2.4.num.95. Diana part.3.tract.3.

Proprios defectus tam culpa, quam natura propalare, ex suo genere mortale non est. ne. ^{Proprius epu} que contraria iustitiam, neque contraria chartatatem. Quia homo est dominus sui famae, si suarum opum, & illam immundicio, aut expedit, nulli facit iniuriam. Imo ad facere, potest opus esse virtutis: sic Divi ad maiorem sui demissionem sua in scriptis criminis exarantur. Molina tom.4.d.17.muner.3. Barres 2.2. qu.73.art.2.d.2. Sa verb. Infamare, namer.1. Nauar. sum. cap.8. num.27.

Potest tamen ex accidenti peccatum mortale esse, le ipsum infamare, scilicet quando expones quis sua gravia delicta, de illis gloriat, & sibi complacet. Vel quando infamatio se de atrocis criminibus nempe de heresi, de sacrilegio, de proditione. Quia huiusmodi criminia audientium exundant in scandalam. Vel quando est persona publica, cuius fama est ad modum vitios salutis, quorum cura ei incumbit. Vel quando talis infamatio propriæ viræ vergit in datum: vi si aperiat vnu d peccatum, ex quo sua, vel alterius damnatio ad mortem, aut menbris utilitate sequatur. Vt quod quis se infamat sociorum gravi in cuncto: verbi gratia, si Religiosus crimen suum detegat, ex quo Religioni notabilis heret infamia. Vel quando crimen fallum de se proficit, cum iuramento; omne enim periorum peccatum est lethale. Nauarra de restit. lib.2. cap.4.

ESCOBAR
Theor. Mor.
Tom. III. IV.

E IV.

Sect. I. De Præcep. 8. Receipt. Sentent. 36 i.

30 Crimen falso sibi imponere, ob quod capite sit plectendus, ad levia tormenta vitanda, lethale crimen est. Quia quisque tenetur; vitam suam rueri etiam cum aliquo dolore, & incommodo, maximè quando non est mortem commeritus. Non erit tamen lethale peccatum ob huiusmodi tormenta vitanda, occultum suum pandere crimen quamvis ob id mors

morsale est. cum suum pandere crimen quamvis ob id mors sit infligenda , nisi forte per accidentis ratione aliquius magni damni inde secuti, ut est familia infamia , publicum scandalum. Imponere ostenso sibi grauia tormenta , etiam si mors inde sequatur, excludo per iurie, mortale non est. Quia non tenetur homo cum tanto cruciatu vitam suam queri. Indò non tenetur , id postea revocare ; quamvis per iurio confirmatum , si prudenter timeret , se rursus ad tormenta abripandund; sed potest sine mortalitate in eo persistere, ac mori, de per iurio autem debet coram Deo penitentia. Attraueni si Religioni , vel familia ex falso criminis confessione grauis infamia sequeretur ; prudenter expende , num tormenta infamiae , an infamia tormentis praeponderent. Quia in pari causa potior est conditio innocentis. Sotus lib. 5. de iust. qus. 1. art. 2. Nauarta de restit. lib. 2. cap. 4. part. 1. dub. 1. num. 134. Sylvest. verb. Detraatio, qu. 3. Sayr. in Clari. lib. 11. cap. 3. num. 41. Nauar. sum. cap. 18. num. 29. Toler. lib. 5. cap. 66. Diana part. 3. tr. 5. resol. 7. & alij.

31
Quando licet pandere ad vitanda grauia tormenta, si
ceat, occultum peccatum, vel secretum alterius
nullum aliud incommodum alteri quam infamiae impendeat. Quia nulla est obligatio ser-
vandi alterius famam cum tanto tuo incom-
modo. Et hoc verum, etiam si inde alter mortis
periculum incurreterit, modo illud secretum si-
ne vi, & fraude, & extra confessionem acce-
ptum fuerit. Scit aliquos excipere Doctores,
nisi inde grauissima timeantur incommoda, ut
si esse Principis, Reipublicae, aut exercitus se-
cretuum. Nauar. sum. cap. 18. m. 5. Sotus de inst.
lib. 5. qm. 10. ar. 1. Reginald. lib. 2. m. 91. Lessi.
lib. 2. cap. 1. dub. 8. Filliue. tral. 40. cap. 4.

32 Vt impediāt dāmnum aliquod spiritualē,
Lictum est, vel temporale, quod alicuius momenti sit, li-
terius cri-
men aperire:
ut aliquod
spirituale, vel
temporale
dāmnum im-
pediatur.
Cūtum est cuīque alterius crimen aperire: v. gr.
ad consilendum bono illius, cuius crimen da-
regitur, vel alterius modo reuelatio criminis ad
id sit necessaria. Quia damnificator non habet
iūs recinetū famam cum dānum alterius. Et
aliquibus in casib⁹ s̄ p̄ fit, vt non solū lī-
ceat, sed etiam adiit obligatio ex charitate, cri-
men alterius manifestare, nē p̄ si graue dā-
num ex eo alii imminete, & dānum, quod ex
manifestatione sequitur, non sit tanti, vt dius
ratio p̄ altero haberi queat. In dubio autem,
nūm p̄pondaret, inclinandum est in fau-
rem innocentis. Say in Clavis, l. i. c. 6. num. 8.
Nauar. sumc. 1. 18. num. 3. 1. Nauar. lib. 2. cap. 4.
2. dub. 1. num. 34. Sotus de iust. lib. 5. ou 7. ar-

Corrections tunc. 1.
vit debet qui
damnum adi-
cuus imme-
rit potest, abs-
que criminis
reuelatione.

Qui potest alicuius damnum impeditre abs-
que reuelatione criminis alterius, debet corre-
ptione vti ; ad illud impediendum; alias cri-
men reuelando, mortaliter delinquere contra
iustitiam , ad restituionemque obligabitur.

*Ititiam , ad restitutionemque obligabit
Escobar ex Mend Theol. 1601 T. 1.*

Scio, defendi posse, solùm peccare contrá charitatem. Quia delinq̄ens, eo ipso, quod crimen ipsius alteri nocet, videtur amississe ius, ut suum crimen reticeatur. Lessi. lib. 2. cap. 11. dasb. 9. num. 60. &c. Bonac. de refut. d. 2. q̄. 4. p̄mpt. 8. num. 2.

Defunctorum occulta peccata hanc rempla-
re licet. Quia fama etiam post obitum posside-
tur. Neque enim sufficit, quod ex infamia tem-
porarium damnum illi non sentiant: ver-
enim damnum infamie patiuntur intrinse-
cet. 34

enim damnum infamie patiuntur intrinsecum. At minus peccatum erit, mortuum, quam viuum infamare. Infamatio itaque mortuorum mortalis esse potest, etiam si in viuis eis propinquos infamia non recurrat: & ad restituitionem obligare, nisi constet, esse damnatos; quia non sunt amplius proximi nostri. Propter reia haud excusarim Historiographos qui valde in fama mortuorum crimina non verentur scriptis exarare. Molina *tom. 4. d. 28. Sotus de iust. lib. 5. ques. 10. art. 2.* Fillig. *traitat. 40. num. 109.*

CAPVT IV.

De Secreti reuelatione.

SECRETVM, est res aliqui clanculum manifestata, quæ in plurimum notitiam nondum peruenit. Triplex secreti genus. Primum Sacramentalis confessionis, de quo
Volum. 1. Secundum, quod manifestatum nocebet animæ corpori, famæ, honori, vel fortunis alterius, quod oportet custodiri, etiamsi nulla promissio eius non renunciandæ præcesserit. Tertium, quod expresse, vel tacite celare promisimus. Layman. lib. 4. scđ. 5. tratt. 3. part. 2. cap. 5. num. 1. Nauar. sum. cap. 18. num. 52. Filliac. tratt. o. num. 58.

Contra fidelitatem, ac iustitiam lethaler
peccat, qui secretum expressa, aut tacita
conventione reuinendi sibi commissum reue-
lat, cuius reuelatio in alterius detrimentum
grave redundat. Quia fides iure naturali seru-
da est, vnde non seruando fidei, contra ius nature
delinquit. Reuelatio autem secreticum leni al-
terius iniuria, vel damno, lethalis non est, etiam
si promiseris te cefaturum. Quia materia par-
itas a lethali excusat, modò non sit confessio-
nis secretum. Azot. tom. 3. libro 13. cap. 21. qu. 2.
Nauar. sum. capite 1. numero 52. Sa verb. Secre-
tum, num. 1. Reginald. lib. 24. num. 106. Molina
2004. tract. 4. d. 4.

Secretum detegere vni, vel alteri, quos certo noueris celaturos, mortale non est. Non sic se re Quia huiusmodi revelatio non videtur in alterius graue incommode redundare. Bonac de rebus. d. 2. question. 2. punct. 2. numero 2. turos. Azor. tom. 3. libro 13. capite 31. question. 3. Billiuc. tractat. 40. numero 63. section. 2. sermo redibit.

Secreti reuelandi iustas exprimo causas. 37
Prima, si cedat in Reipublica detimentum. Secredi reue-
Secunda, si cedat in grae eius, qui committit, landi iustas
documentum v. gt. si quis impenitendo adstrin- rappono cap-
etis ab ineundo coniugio reuegari no potest, nus.
nisi canonice denunciatur, licita erit secreti
iustitia.